

DÖRT ELEMENTİN ANLAMI VE İNSAN HAYATINDAKİ ETKİLERİ

Ateş, su, hava, toprak ve bazı öğretilerin beşinci element olarak eklediği eter (veya “boşluk”), Kadim Bilgide önemli bir yeri olan “dört element”i oluşturur. “Beş element” şeklinde de geçebilmektedir. “Elementler”, “yaşamın yapıtaşları” demektir. Kimyadaki elementler de yapıtaşlarıdır. Ancak kadim Bilgideki dört/beş element, kimyanın elementlerine benzememektedir. Bunlar, beş duyumuzla algıladığımız ateş, su, hava ve topraktan ibaret olmayıp, soyut prensiplerdir.

Yahve (YHV) adındaki ve kutsal AUM (Om) hecesindeki harflerin ve üç ana rengin (kırmızı, mavi, sarı) ateş, su ve hava anlamına geldiğini söylersek, bu elementlerin basit fiziksel maddeler olmadığı ve sanıldığından daha büyük bir anlam ve önem taşıdığı anlaşılabilir. Aynı sembolizma, “Elif-Lam-Mim” mukattaa harfleri için de geçerlidir.

Toprak unsuru, bu üçlüye sonradan eklenmiştir. YHV’nin ilk harfi Ateş (Gök), ikinci harfi Su (Yer), üçüncü harfi ise Hava’dır (Tanrı’nın Soluğu). Sonradan eklenen Toprak unsuruyla birlikte “YHVV” olmuştur.¹ Esas olarak Trinite, ateş, su ve havayı kapsar. Madam Blavatsky, bunların ısı, ışık ve elektrik olduğunu yazmıştır.² Ateş unsuru “Eril İlke”, Su unsuru “Dişil İlke” olarak bilinir. Kur’an-ı Kerim’de Eril İlke “Künnes”, Dişil İlke “Hünnes” kelimesiyle ifade edilmiştir. Çin felsefesinde ise bunlar “Yang” ve “Yin” olarak adlandırılmıştır. Eril İlke “aktif güç”, Dişil İlke “pasif güç”tür. Birincisi harekete geçiren güç, ikincisi direniş veya tepki gücüdür. Hava unsuru veya “nötr güç” ise bu iki gücü birleştiren ve dengeleyen etmendir.

Bütün dinler ve ezoterik öğretiler bu unsurları açık veya gizli olarak kapsar. İslamiyette evrenin bu üç temel gücünü biraraya getiren cümle, “Bismillahirrahmanirrahim” cümlesidir. Bu sebeple bu cümle telaffuz edenlerin dahi farkına varamadığı kadar büyük bir güç içermektedir.

Biraraya geldiklerinde, yani “evlendiklerinde” diğer herşeyi “doğurabilen” Eril ve Dişil İlkeler, ruh enerjisi ile zaman enerjisini ifade etmektedir. Bu iki unsurun birleşmesiyle hayat enerjisi ve fizik enerji ortaya çıkar. Bu nedenle bu birleşmeye ezoterik literatürde “kutsal evlilik” denmektedir. Hinduizmde “Şiva ile Şakti’nin birleşmesi” olarak geçer. Sayılan dört enerji, dört elementi oluşturur. Bunlar aynı zamanda bilimin çoktan keşfetmiş olduğu bazı kozmik yasaların karşılığıdır. Söz konusu yasalar, fizik biliminde yerini almış olan dört temel kuvvettir: Kütle çekim kuvveti, güçlü nükleer kuvvet, zayıf nükleer kuvvet (radyoaktivite) ve elektromanyetik kuvvet. Bu kuvvetler, insanın gözlemleyebildiği alanda kendilerini göstermekle kalmazlar. Hem atom altı parçacıkların dünyasında geçerlidirler, hem insan beyninde ve zihninde, hem bedende, hem de soyut âlemlerde. Her düzeyde farklı şekillerde görünürler. Söz gelimi kütle çekim kuvveti fiziksel âlemde Newton’un başına düşen elma ile görünür, beyinsel faaliyetlerde degajman (astral seyahat) olarak³, uzayda karadelikler olarak, spatyomda ise bambaşka şekillerde... Bu kuvvet Toprak unsurunu ifade eder. Güçlü nükleer kuvvet Ateş unsurunu, zayıf nükleer kuvvet Su unsurunu, elektromanyetik kuvvet ise Hava unsurunu ifade

¹ Eric Steven Yudelove, Tao ve Hayat Ağacı, Dharma Yayınları, İstanbul, 2001, s.103-104.

² The Esoteric Writings of Helena Petrovna Blavatsky, A Synthesis of Science, Philosophy and Religion, Quest Books, 1980, Illinois, ABD, s.79.

³ Beyindeki tünelleme deneyiminin kütle çekim kuvvetinden kaynaklandığı, Nörokuantoloji bilimi tarafından kanıtlanmıştır. Bu yeni bilim dalı hakkında bilgi edinmek isteyen okurlarımız, www.kuantumbeyin.com web sitesini ve internette mevcut Neuroquantology dergisini inceleyebilir.

eder. Bilim, bu kuvvetleri aynı formül içerisinde birleştirmeyi ve “Herşeyin Teorisi”ne ulaşmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda elektrik kuvveti ile manyetik kuvvet “elektromanyetik kuvvet” olarak, daha sonra elektromanyetik kuvvet ile zayıf nükleer kuvvet de “elektrozayıf kuvvet” olarak birleştirilmiştir.⁴

Bu dört kuvvetin her birinin atom altı parçacıklar seviyesinde “taşıyıcıları” vardır. Üç tanesinin parçacıkları bilim tarafından tespit edilmiş olup, birininkiler de şimdilik varsayımsal olarak kabul edilmektedir.⁵

Dört elementin bazı öğretilerde “beş element” olarak geçtiğinden yukarıda bahsetmiştik. Eter elementiyle bağlantılı olan kuvvetin de bilincin gücü olabileceği akla gelmektedir. Fakat bilinç, Eter unsuruna mahsus birşey gibi anlaşılmamalıdır. Dört/beş elementin her biri aynı zamanda farklı birer bilinç halini ifade eder. Öyle ki, bunların her biri beynimizde farklı birer dalga şeklinde kendini gösterir. Toprak unsurunun Delta, Su unsurunun Beta, Ateş unsurunun Gamma, Hava unsurunun Teta ve Eter unsurunun Alfa dalgası olması muhtemeldir. Aynı zamanda bunların her birinin kendine has bir âlemi vardır. Matematik bilimi bu soyut âlemleri yavaş yavaş keşfetmektedir. Örneğin “Hilbert uzayı”, bunlardan biridir.

Kadim Bilgi, bahsedilen soyut âlemleri farklı isim ve ifadelerle anlatmıştır: Fizik, eterik, astral (duygusal), mental (zihinsel), kozal (nedensel) âlemler.

Tezahür kanunlarına göre, herhangi birşeyin madde âleminde var olması, sırayla, az yoğun âlemlerden daha yoğun âlemlere geçiş yoluyla mümkündür. Önce düşünce olarak var olur, sonra ışığa dönüşür, sonra süptil madde haline gelir. Nötrino maddesi, elektron maddesi ve proton maddesi aşamalarını geçtikten sonra plazma, gaz, sıvı madde ve nihayet katı madde olur.⁶ Daha süptil (ince) bir âlemden daha yoğun (kaba) bir âleme geçişi, ilk âlemde artık bulunmadığı anlamına gelmez. Aynı anda bu âlemlerin hepsinde var olur, ancak daha süptil âlemlerdeki mevcudiyeti daha eskidir. Fizik maddenin dört hali dört elementi ifade eder. Katı hali toprak, sıvı hali su, gaz hali hava, plazma hali ateştir.⁷ Fizik madde, daha ince maddelere göre toprak unsuru olur, çünkü en yoğun maddedir. Eterik madde su unsuru, astral madde ateş unsuru, mental madde hava unsuru, nedensel madde ise eter unsuru olarak kabul edilir. Görüldüğü gibi, bu kavramlar da görecelidir. Hangi bağlamda geçtiğine göre “konumu” değişmektedir.

İnsanın şuur alanları, yani perisprisi, yukarıda sayılan madde türlerinin tamamını farklı “katmanlar” halinde kapsar. Ancak bir aura katmanı “bitip” de öbürü başlamaz. Bütün aura katmanları fizik bedenden başlar. Sadece daha süptil olanlar daha geniş bir alan kaplar. Beş duyuyla algılanamayan süptil bedenlerimiz, “manevî” yönlerimizi oluşturur ve kendi titreşimlerine uygun duruduyularla algılanabilir.

Tezahürün “inceden kabaya” doğru olması, insan sağlığında da hastalık ve iyileşme süreçlerinin aynı gidişatla gerçekleşmesi sonucunu doğurmaktadır. Franklyn Sills’in “Sağlık İçin Enerji Çalışmaları” adlı kitabında fiziksel bir hastalığın ortaya çıkma süreci şu şekilde anlatılmaktadır: “Eter evresi bir denge ve açık enerji akışı durumu olarak düşünülebilir. Enerji atılım yapar ve form halinde

⁴ Dr.Murat Arabacı, Kur’an’ın Terkedilen Emri Bilim, Kripto Kitaplar, Ankara, 2010, s.233-234.

⁵ Dr.Murat Arabacı, agy, s.228-234.

⁶ Dr.Douglas Baker, Üçüncü Göz, Ruh ve Madde Yayınları, İstanbul, 1988, s.38.

⁷ Serge King, Olağanüstü Enerjiler, Ege Meta Yayınları, İzmir, 2002, s.223.

yoğunlaşır, tezahür eder, sonra da kaynağına geri döner. Hava evresinde bağıllık süreci ve egonun hareketi, enerjileri sabit düşünce, duygu ve fiziksel form örüntüleri halinde kristalleştirir. Bu, fiziksel dengesizliğin ortaya çıkması için bir basamak oluşturur. Bu dengesizlik alanı nedeniyle rahatsızlık meydana gelir ve hastalık süreçleri ortaya çıkabilir. Ateş evresinde, gerçekten şiddetli bir hastalık ortaya çıkar. Vücut kendini arındırmaya çalışır. Beden kendini dengelemeye çalıştığı için, ateş, titreme ve ağrı görülecektir. Bedenin canlılığı çok düşükse ya da hastalık ilaçlarla bastırılıyorsa, bu belirtiler etkinliklerini gizli olarak sürdürmeye başlarlar. Bu dengesizlik daha sonra belirtilerin temel oluşturan bir eğilim haline geldiği Su tipi evreye girecektir. Sistemde, vücudun kendini arındırmasına yetecek derecede canlılık yoktur, ancak işler tamamen altüst olmaz. Zihin-beden sistemi, enerjileri giderek daha çok tıkanıp için daha büyük bir rahatsızlığa doğru hareket eder. Toprak evresinde bu süreç durgunluk ve doku ölümüyle sonuçlanır.”⁸ Toprak evresinden Eter evresine doğru da, iyileşme ve dengelenme süreci anlatılmaktadır.

Görüldüğü gibi, âlem ve aura katmanı olarak anlatılan bu unsurlar, tezahür sürecinde de birer “evre” olmaktadır. Herşeyin eter evresi, toprak evresi, vb... vardır. İnsan ömrü de bu kuralın dışında değildir.

İnsan ömründen ve bedeninden bahsedebilmek için, önce elementlerin tıp bilimiyle ilişkisini açıklamak gerekir. Batı Tıbbının Kadim Bilgiyle pek ilişkisi olmasa da, Kadim Bilgiye dayalı tıp bilimleri mevcuttur. Sufî Tıbbı (veya Peygamber Tıbbı), Eski Yunan Tıbbı, Çin Tıbbı⁹ ve Ayurveda (Hint Tıbbı), bunlardan bazılarıdır. Bu disiplinler elementlerden yola çıkar ve herşeyi elementlere göre açıklar. Ayurveda’daki “doşa”lar¹⁰ ve Sufî Tıbbındaki “dört ahlat”¹¹, elementlerdir. Bunlar, vücudumuzda bulunan “maddeler” değil, bünyemizi yöneten soyut ilkelerdir. Nasıl ki kozmik düzeyde kütle çekim kuvveti olarak görünebiliyorsa, Toprak unsuru, insan bünyesinde de “balgam” hıltı olarak görünür. Ancak bu, gündelik dilde kullandığımız “balgam” kelimesinin anlamını taşımaz. Dişil İlkeyi, tepki gücünü (pasif güç), zaman enerjisini, elektriği, Şiva faktörünü, Mim harfini, bilinçaltını, gizil ve potansiyel gerçekliği ifade eder. Aynı şekilde, Sarı Safra ve Kara Safra hıltılarının gündelik dilde anladığımız “safra” ile, “Kan” hıltının bildiğimiz kanla ilgisi yoktur veya çok az, çok uzaktan vardır.

Eski Yunan ve Sufî tıp sistemlerinde çocukluk ve ergenlik dönemi Kan, genç yetişkinlik Sarı Safra, orta yaş Kara Safra, yaşlılık ise Balgam hıltına ait evrelerdir. Ayurveda’nın üç doşası ise şöyle dağılır: Çocukluk evresi Kapha, ergenlik ve genç yetişkinlik Pitta, yaşlılık Vata doşasıdır. Günün saatleri ve mevsimler de buna benzer şekilde kategorize edilir. Bunun sonucunda, hangi saatte ve hangi mevsimde ne yapmak ve ne yapmamak gerektiği ortaya çıkar. Çünkü her elementin kendine has özellikleri, şartları ve gerekleri vardır. Yiyecekler de aynı element sistemini yansıtır¹² ve bu ilkelere göre neyi, ne zaman, nasıl yemek gerektiği belirlenir. Yalnızca yiyecekler değil, yaşamdaki herşey bu sisteme göre kategorize edilir.

⁸ Franklyn Sills, Sağlık İçin Enerji Çalışmaları, Ege Meta Yayınları, İzmir, 2003, s.132-133.

⁹ Çin Tıbbında elementler; Metal, Ateş, Su, Ağaç ve Toprak’tır. Metal ve Ağaç, Hava unsurunun iki farklı yönüne karşılık gelir.

¹⁰ Vata, Pitta ve Kapha.

¹¹ Ahlat, “hılt” kelimesinin çoğuludur. Dört ahlat, Balgam, Sarı Safra, Kara Safra ve Kan’dır.

¹² Örneğin Ayurveda’ya göre “üç Guna”, Rajas, Tamas ve Sattwa’dır. Rajas aktif gücü, Tamas pasif gücü, Sattwa ise dengeyi ifade eder. Ayurveda, tamasik yiyeceklerin hiç yenmemesini, rajasik yiyeceklerin az miktarda yenmesini ve sattwik yiyeceklerin tercih edilmesini tavsiye eder. Çin Tıbbında da yiyecekler içerdikleri Yin ve Yang’a ve beş elemente göre sınıflandırılır.

Bu sistemlere göre, hastalıklar, bazı elementlerin az, fazla veya dengesiz olmasından kaynaklanır ve elementleri dengeleme yoluyla iyileştirilebilir. Bu bilgiler Batı dünyasında pek ciddiye alınmamaktadır. Ancak yüzyıllar boyunca başarıyla uygulanmışlardır ve hâlâ uygulanmaktadırlar.

Şuur alanları (aura katmanları) gibi, bu katmanların içinde yer alan ve “çakra” adı verilen enerji merkezlerimiz¹³ de element sistemiyle doğrudan bağlantılıdır. Kök çakra Toprak unsuruyla, ikinci (sakral) çakra Su unsuruyla, üçüncü çakra Ateş unsuruyla, dördüncü çakra Hava unsuruyla, beşinci çakra ise Eter unsuruyla ilişkilidir. Altıncı ve yedinci çakraların ise elementi bulunmamaktadır. Çakraların her birine ait ses, renk, duyu, vb. mevcuttur. Bunlar da elementlerle bağlantılıdır.

Büyücülük ve benzeri okkült uygulamaların esası da elementler üzerinde çalışmaktır. Hayatın yapıtaşlarıyla oynayabilmek çok büyük bir güçtür ve ağır bir sorumluluk yükler. Pek çok mistik çalışma, pek çok zikir ve meditasyon, pek çok mistik sembol, elementleri esas alır ve onlar üzerinde etkide bulunmaya yöneliktir. Bunların hem insanın kendi üzerinde, hem de mikro ve makrokozmetik düzeyde etkileri vardır. Kendi bedeninde ve kendi yaşamında Ateş unsurunu dengelemeye çalışan kişi, makrokozmetik düzeyde de güçlü nükleer kuvveti, ona ait parçacıklar olan gluonları ve kuarkları da harekete geçirmektedir. Beynindeki Gamma dalgası, üçüncü çakrası ve astral bedeni üzerinde de etkilerde bulunmaktadır. Yaptığımız ve yapmaktan kaçındığımız herşeyin bu şekilde kozmik düzeyde yapıcı veya yıkıcı etkileri vardır, ancak bunların farkında olmuyoruz. Elementlere hâkim olmak, herşeye hâkim olmak sonucunu getirir. Ancak hâkimiyet, çok yüksek bilinç düzeylerini ve çok yüksek realiteleri gerektirir.

Toprak elementi fizik madde âleminde dağlar, taşlar, kayalar, kumlar olarak, insan bedeninde ise saçlar, kıllar, cilt, tırnaklar, dişler ve kemikler olarak görünür. Su elementi dış dünyada denizler, nehirler, göller ve diğer sular olarak, bedenimizde ise kan ve diğer sıvılar olarak görünür. Ateş elementi, dış dünyada volkanlar ve küresel ısı olarak, bedenimizde ise vücut ısı ve sindirim süreci olarak görünür. Hava elementi, dış dünyada rüzgârlar ve hava akımları olarak, bedenimizde ise solunum ve metabolizma olarak görünür. Eter elementi beş duyuyla algılanamaz, ancak varlığı birçok deneyle kanıtlanmıştır. Bedenimizde ise sesimiz olarak ortaya çıkar.

Elementlerdeki dengesizlik, nasıl bedenimizde hastalık olarak görünüyorsa, dış dünyada da birtakım felâketler olarak görünür. Örneğin Toprak unsurundaki dengesizlik deprem, Su unsurundaki dengesizlik sel, Ateş unsurundaki dengesizlik yangın veya savaş, Hava unsurundaki dengesizlik kasırga veya tayfun, Eter unsurundaki dengesizlik ise kıtlık, açlık, enflasyon, işsizlik ve ekonomik kriz olarak ortaya çıkabilir. Her dengesizliğin bu kadar ağır yansımaları olmaz. Daha küçük sorunlar ve aksamalar da bol bol görülür.

İnsan hayatı ve sağlığı açısından; hareketsizlik, ortopedik sorunlar, siyatik ve romatizma Toprak unsuruyla; cinsel hastalıklar, böbrek ve idrar yolları hastalıkları ve diğer bazı bulaşıcı hastalıklar Su unsuruyla; yüksek ateş ve sindirim sistemiyle ilgili sorunlar Ateş unsuruyla; nefes almayla ilgili zorluklar, astım ve kalp hastalıkları Hava unsuruyla; kulak burun boğaz hastalıkları ile sinir sistemi hastalıkları ise Eter unsuruyla ilişkilendirilebilir. Tabii ki hastalıkların element

¹³ Çakraların Tasavvuftaki adları 1’den 7’ye kadar sırayla şöyledir: Nefs-i Emmare, Nefs-i Levvame, Nefs-i Mülhime, Nefs-i Mütmainne, Nefs-i Raziye, Nefs-i Marziyye (bazan Mardiyye olarak da kullanılmaktadır) ve Nefs-i Safiyye.

denge-sizlikleri dışında da birçok nedeni vardır, ancak bu yazıda yalnız elementler açısından ele alınmaktadır.

Sağlık ve hastalık konuları dışında, elementler insan yaşamında “karakter” bakımından da büyük bir etkiye sahiptir. Kadim Bilgiden yararlanan sistemler, insanların kişiliklerinin güçlü ve zayıf yönlerini incelemiş, testler geliştirmiş ve kişilikleri dört gruba ayırmışlardır: Popüler optimist, güçlü klorik, melankolik ve barışçıl soğukkanlı olmak üzere dört kişilik tipi tanımlanır ve her biri farklı bir elementin hâkimiyetini ifade eder. Florence Littauer’ın “Kişiliğinizi Tanıyın” adlı kitabı, bu kategorizasyonu ayrıntılı olarak anlatan ve okuyucuya test sunan kitaplardan biridir. Her kişilik tipine farklı tavsiyelerde bulunulmakta, ayrıca bu kişilik tipleriyle muhatap olan kişilere de, onları nasıl yönlendirebilecekleri, onlarla nasıl iyi anlaşabilecekleri, vs... anlatılmaktadır.

Hem fizik beden, hem karakter bakımından, eşite yakın oranda iki elementin ağır bastığı insanlar da vardır. Onlar “çift doşalı/çift elementli” sayılmaktadır.

Tarot kartlarındaki değnek, kılıç, kupa ve para sembolleri ile iskambil kartlarındaki maça, karo, kupa ve sinek sembolleri de dört elementin ifadesidir. Ayrıca Reiki sembollerinin her biri de bir elementi ifade eder. Hayat Ağacı ve çeşitli mandalalarda da elementler merkezî bir yerde bulunur. Bunlar, insanın bilincinde ve bilinçaltında, farkında olsa da, olmasa da, çok temel bir yer işgal etmektedir.

Tasavvufta anlatılan dört “kapı”, yani şeriat, tarikat, marifet ve hakikat kapılarının her biri bir elementin karşılığıdır.

Dinler, elementlerden açık seçik bir şekilde bahsetmeseler de, ibadet ve uygulamalarında bu unsurları barındırırlar. Hayatımızdaki çeşitli fenomenler de elementlerle bağlantılı şekilde ortaya çıkmaktadır. Örneğin hareket, çalışma, hayata tutunma, ayakta kalmaya çalışma Toprak unsuruyla; cinsellik, duygusallık, hayattan tat alma, neşe, mizah anlayışı, para, yaratıcılık ve sanat Su unsuruyla; kişisel güç, irade, kararlılık, motivasyon, öfke, siyaset ve genel olarak iş dünyası Ateş unsuruyla; entellektüel faaliyetler, bilgi, bilim, mantık, rasyonellik ve bağımsızlık Hava unsuruyla; nezaket, görgü, iletişim ve siber âlem Eter unsuruyla bağlantılıdır.

Toprak unsuru, umut verici, cesaretlendirici ve kışkırtıcı etki yapar. Su unsuru keyif verici, sakinleştirici, iyileştirici ve canlandırıcı etki yapar. Ateş unsuru etkileyici, harekete geçirici, heyecanlandırıcı, korkutucu ve uyandırıcıdır. Hava unsuru, canlandırıcı, sakinleştirici ve bağımsızdır. Eter ise ilham verici, iyileştirici, dengeleyici ve inandırıcıdır.¹⁴

Elementlerden bahseden sevimli bir kitap da, Rebecca Rupp’un “Dört Element” adlı kitabıdır.

İçimizde, dışımızda ve herşeyimizde bulunan bu unsurlar üzerinde düşünmek, kendini bilme yolculuğunda bize yardımcı olabilir. Bunun yardımcı olması için bilgi gerekli olmakla birlikte yeterli değildir. Kendi üzerimizde çalışmamız ve hayatımızı bu bilgiye göre şekillendirmemiz gerekir. Bilgi; uygulama, deney, ders alma ve özümsemeyle amacına ulaşır.

¹⁴ James d’Angelo, İnsan Sesinin İyileştirici Gücü, Dharma Yayınları, İstanbul, 2007, s.34.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- ARABACI Murat, Dr., Kur'an'ın Terkedilen Emri Bilim, Kripto Kitaplar, Ankara, 2010.
- ARIKDAL Ergün, Yarınlar İçin Pozitif Yaşam, Ruh ve Madde Yayınları, İstanbul, 2001.
- BAKER Douglas, Dr., Üçüncü Göz, Ruh ve Madde Yayınları, İstanbul, 1988.
- ÇİŞTÎ Muinuddin, Sufî Tıbbı, İnsan Yayınları, İstanbul, 2001.
- D'ANGELO James, İnsan Sesinin İyileştirici Gücü, Dharma Yayınları, İstanbul, 2007.
- GERSON Scott, Dr., Ayurveda-Kadim Hint Tedavi Sanatı, Alfa Yayınları, İstanbul, 1999.
- HEINDEL Max, Gül-Haç Evren Kavramı, Hermes Yayınları, İstanbul, 2009.
- HYMAN Jane W., Işık Kitabı, İnsan Yayınları, İstanbul, 2001.
- JOHARI Harish, Dhanwantari-Hint Sağlık Kitabı-Ayurveda, Okyanus Yayıncılık, İstanbul, 2000.
- KİNG Serge, Olağanüstü Enerjiler, Ege Meta Yayınları, İzmir, 2002.
- LITTAUER Florence, Kişiliğinizi Tanıyın, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2011.
- ODOUL Michel, Bana Nerenin Ağrıdığını Söyle Sana Nedenini Söyleyeyim, Dharma Yayınları, İstanbul, 2006.
- RUPP Rebecca, Dört Element, Profil Yayıncılık, İstanbul, 2007.
- SARAÇ Ender, Dr., Ayurveda, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1997.
- SİLLS Franklyn, Sağlık İçin Enerji Çalışmaları, Ege Meta Yayınları, İzmir, 2003.
- The Esoteric Writings of Helena Petrovna Blavatsky, A Synthesis of Science, Philosophy and Religion, Quest Books, 1980, Illinois, ABD.
- YUDELOVE Eric Steven, Tao ve Hayat Ağacı, Dharma Yayınları, İstanbul, 2001.